

Wenestadsbladet

Nr 1

2010

Årg 21

Wenestads Byalag
kallar till

Årsmöte

Lördag 6 mars kl 13.30
i Venestads skola

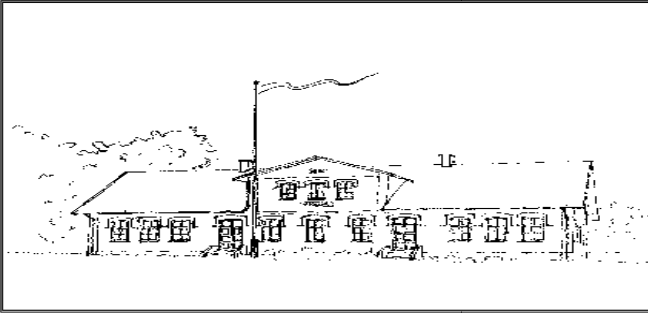

Efter sedvanliga årsmötesförhandlingar
visas bildspel och berättelse om årets aktiviteter

Byalaget bjuder på enklare buffé

Välkomna!

Styrelsen

Wenestadsbladet nr 1-10

Utkommer med 4 nummer årligen

Forum för
Wenestads Byalag
 Nygrundat 1988
 Årsavgift för familj: 100 kr
 Pg: 53 26 39 - 2
 E-post: tfrojd@spray.se

Byalagets hemsida:
www.freewebs.com/wenestadsbyalag

Redaktion: Tommie Fröjd, Börje och Ursula Karlstedt, Lennart och Sonja Thiman.

Obs! Redaktionen förbehåller sig rätten att korta i insända bidrag.

Byalagets samlingslokal:
 Venestads skola

Ordförande: Nils-Göran Jönsson
 Kullaberg
 291 92 Kristianstad
 Tel: 044 - 23 93 32

Sekreterare: Marcus Glantz
 Klårröds 99
 291 92 Kristianstad
 Tel 044 - 21 93 93

Kassör: Rose-Marie Andersson
 Backagårdsvägen 5
 291 92 Kristianstad
 Tel: 044 - 23 94 03

Skolvaktm: Peter Mogensen
 Venestads skola
 291 92 Kristianstad
 Tel: 044 - 23 94 76

Kalendarium:

26/2 kl 11.00 Pingisturnering för barnen i Venestads skola. Kl 19.00 Vuxenpingis.

6/3 kl 13.30 Byalagets årsmöte i Venestads skola. Enklare buffé serveras.

Underhållning blir bildspel och berättelse om gångna årets händelser.

10/4 kl 10.00 Fixardag på lekplatsen vid Venestads skola

**

Hänt i byn:

*Julbord den 12/12 2009, ca 50 medlemmar deltog.

*Utdelning av julblommor till de äldsta i byn.

*Julbön med prästen och familjen Stihl den 24 december med ca 50 deltagare.

*Inringning av nya året med 15 st deltagare.

*Kyrksöndag, fastlagssöndag den 14 februari

Red

**

Julbord/Årsmöte

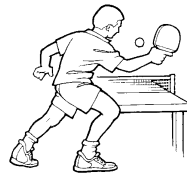
Vid 2009 år julbord som gick av stapeln den 12 december 2009 deltog ca 50 byalagsmedlemmar. Glad och trevlig stämning med underhållning, luciataåg av barnkören i Träne.

Tyvärr blev det fel i leveransen av julmat och det blev snålt med mat på en del av tallrikarna.

Köttessen beklagar det inträffade och subventionerar därför en enklare förtäring vid byalagets årsmöte.

Se därför till att Ni närvarar och får ta del av läckerheterna!

Styrelsen

Pingisturnering vecka 8

Fredag 26 feb kl. 11.00 startar årets turnering.

Anmälan sker samma dag från kl. 10.00.

Plats: Skolan i Venestad. Grillad korv och dricka finns till försäljning.

Fina priser till vinnarna!

Vuxenpingis samma kväll kl. 19.00. Fredagsgodis medtages själv.

Styrelsen

Förslag

Vi i byalaget skulle vilja ha förslag på aktiviteter i byn där vi kan alla göra något gemensamt, vi har ju vävblegan, där man t.ex. skulle kunna ha grillkvällar nu när det står en ny fin grill där. Kom med förslag till någon i styrelsen.

Styrelsen Wenestads Byalag

**

Boken om Wenestad II

Arbetet med en ny bok om Venestad fortsätter. Gruppen träffas i skolan nästa gång tors 18 mars, kl 19.00.

T Fröjd

**

Uppfräschning av lekplatsen

Vår tanke är att uppdatera, renovera och utöka lekutrustningen på lekplatsen vid skolan. Vi skulle vilja bli ett gäng föräldrar med flera som tillsammans utför arbetet ideellt under våren, materialkostnader står byalaget för. Byalaget har i dagsläget fått följande lekattraktioner:

En stor rutschkana, rostfri

2st gunghästar

Sedan tidigare finns en gunga, en mindre rutschkana och en gunghäst. Dessa behöver renoveras och tittas över, samt att vi anlägger en ny sandlåda.

Vi träffas första gången lördagen den **10 april kl. 10.00** i skolan för inventering av vad som behöver göras. Därefter kan vi fördela arbetsuppgifterna efter intresse och vilja, blir vi några stycken som hjälps åt så kommer det inte innebära så mycket jobb. Samtidigt hoppas vi att vi stärker gemenskapen i byn, kanske kan vi avrunda någon träff med en grillkväll vid vävblegan?

Målsättningen är att vi kan inviga vår nya lekplats i slutet av maj!

Frågor, funderingar eller önskemål?

Kontakta Palle 044-23 90 02 eller Marcus 044-21 93 93 **Styrelsen**

En vår i Wenestad för 50 år sen

Våren har jag hållit högt ända sen jag var barn. Min syster och jag brukade alltid plocka blommor, vi gick till de olika ställen som vi lärt oss tycka om. Vitsippor fanns lite överallt, värre var det med Gullvivor, dessa fanns på två ställen dels på Korsagrabacken vid Venestadsgård och vid gränsen mellan Venestad 30:6 och Venestagård precis där vägen passerar vid ensam körbärstrådet.

Vårlök plockades med framgång i Brobacken likaså Liljekonvalj. Hästhov fanns vid gränsen där grusbacken skiftade till mosse, närmare bestämt i området vid St: Gertruds källa. En blomma som fanns på fäladen mot Holken och som inte bara jag tyckte om, den har två namn jag kallar denna för Backsippa. Hjalmar Svenssons mor kallade denna för *Kopatte*.

Varje år så länge hon levde plockade jag *Kopattar* till henne, det var hennes favoritblomma hon var för det mesta sängliggande p.g.a

sviktande hälsa, jag fick alltid en krona för besväret.

På Göte Olssons vid de gamla husruinerna som hade fått namnet "Lindells" efter de som bott där tidigare fanns enastående pingstliljor och påskliljor och en sak till, körbärstråd många till antalet. Blommorna som vi tog med oss hem satte vi i små vaser, jag kommer ihåg det så tydligt speciellt på min systers rum små runda och gula till färgen. Fåglar som kom tillbaka varje vår förutom lärkan, var speciellt en som jag inte sett så mycket av på senare tid, nämligen *Toppsvipan*, graciös och skicklig i sin flygning. Samtidigt en bra skådespelare. När man närmar sig boet spelar den död eller skadad, samtidigt som det sker en förflyttning från boplatsen.

Greve Eriks tid på Venestadsgård resulterade ibland att byns innevånare firade Valborg tillsammans med Greven.

Det gick till på följande vis man marscherade från byn mot Korsagrabacken. I spetsen gick Greve Erik och en trumslagare som hade blivit utsedd av Greven själv. Hade följt tur var det en som kunde hålla takten med bastrumman men det var inte alltid, alla bar tända facklor.

Bålet antändes och traditionellt sjöng man vårens

sånger. Efteråt bjöds alla hem till Corps de logi eller "kollosjied" som man sa i folkmun på kaffe med tillbehör.

Lite spännande var det alltid, för smeden Johan Svensson hade sagt till mig i förtroende att det sprang en stor hund där om nätterna som man skulle akta sig för.

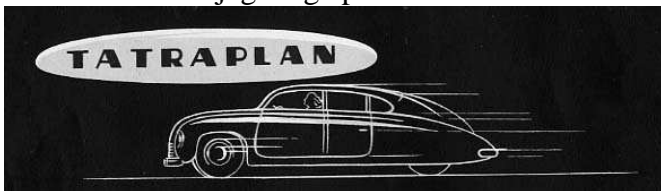
Jag kollade många gånger men det enda jag såg var en grusbacke tillhörande Venestadby.

Inför vårbruket gjordes upphandlingar på vårvintern av t.ex. utsäde och diverse fröer.

Vintrarna var tuffa på 50-talet det har jag berättat om tidigare, så även detta år. Vägen till Venestad 30:6 var igenfögen som man säger i Venestad. Det betyder att det över huvudtaget inte gick ta sig till eller ifrån ett bestämt mål, snöstormen varade i ca två dagar.

Just i början på detta oväder var handlaren, Hilding Nilsson i Träne ute på så kallat kundbesök. Fröförsäljning var en gren av verksamheten. Han hade varit i skolan tidigare på dagen och visat sin nya bil för min farbror folkskolläraren Birger Jönsson. Fin bil, men namnet var ju bedrövligt, att man får ge bilar vilket namn som helst tyckte min farbror var konstigt, folkskollärare som han var.

BJ hade roligt av detta, att handlaren i Träne hade köpt en bil som hade namnet Javelin. Mycket likt något annat namn som också stavas nästan likadant, detta var bara lite för mycket. Nästan granne med prästen och allting, men prästen i sin tur körde ju samtidigt en bil med namnet Tatraplan. Att alla bilar med konstiga namn fanns i Träne funderade jag länge på

Bilen Javelin visade sig vara rätt oduglig i snö, så återfärden slutade vid Venestadsgård denna dag. Därifrån och hem till Venestad 30 kan man ta sig om man går till fots på åkrarna, och det var vad som Hilding gjorde.

Det knackade på dörren och mor öppnade där stod "handlaren" Hilding Nilsson i egen hög person. – Vad gör du ute i detta väder kar, sa mor. Inget direkt svar kom men en anmodan, om det fanns någon cognac för förfrysta lemmar.

Som sagt snöstormen varade i två dagar, och bilen stod parkerad på Venestadsgård. Man pratade i byn om "handlaren" som gjorde stora affärer, alla trodde att han sålde fröer till greven och det var

ingen liten affär för den har hållet på i 2 dagar.

Förklarig: Bilmärket Juvette Javelin, jag förmodar detta var ett franskt bilmärke. Tatraplan, ett Tjeckiskt bilmärke. De båda bilmärkena fick inte någon vidare försäljningsframgång i Sverige.

På vårarna brukade jag och far köra till möllan i Träne med hästanspänd vagn lastad med spannmål, som skulle malas till foder åt grisarna. Jag fick mina första körlektioner i hästkörning på detta viset, och var inte sen att tala om det för alla som lyssnade. När far och jag åkte tillbaka från möllan, brukade vi alltid stanna till hos Hilding Nilssons affär, det hörde liksom till eftersom far och Hilding var mycket goda vänner.

När man gick in i affären slog dörren till en bjällra som aviserade att nu kommer det någon som vill bli betjänad. Den första som vi fick se var handlarens fru Elsa. Alltid lika vänlig och frågade hur allt stod till och vad vi hade på hjärtat. Då sa jag som det var "vi har vad i möllan ja kör o far ager". Då måste ni ha något att dricka föreslog tant Elsa som jag kallade henne. Eftersom far och handlaren själv gick in på kontoret för att få något att dricka valde jag detsamma.

Kontoret inte så stort men väldigt personligt, äkta jättestora läder möbleman, benen räckte liksom inte ner till golvet riktigt. Gamla vapen från 1700-1800 talet hängde på väggarna. Far och handlaren drack konjak och vatten i stora tunna glas, jag blev serverad en sockerdricka från Västra Vrams Bryggeri.

Plötsligt när vi sitter där kommer där ett djur hoppande ner från ett hål i taket, en iller. Jag hade inte sett illrar förr i alla fall inte på så nära håll och framförallt inte inomhus.

Illern slår ut min flaska så sockerdrickan rann ut på bordet. Allting gick mycket fort, jag hade bara druckit lite grann när handlarfrun kom och frågade "hur gick de lille vän" svaret kom blixtnabbt: "de vå katta fan"

I dag har möllorna ersatts av vindkraftverk, dessa smälter kanske inte in lika bra i landskapsbilden som de gamla hederliga, att besöka dessa nya bjässar och få något utfört görs inte i dag. Man kanske kör häst i dag också men inte på samma vis, inte hellre stannar man till på hemvägen för att få något att dricka, detta känns för mig lite vemodigt på något vis. Vårarna nu är kanske inte lika de som vi upplevde på femtiotalet, men en sak vet vi och som inte skiljer sig från förr är, efter vinter kommer våren, de är ett som är säkert.

Sven O Svensson

Mer om 9-gårdarna i Venestad

En del oklarheter och spekulationer har rått om dessa gårdar, som t ex släktskap, två änkor på samma gård mm.

När vi sökte uppgifter om Björkäng föll en del andra pusselbitar på plats som kanske kan vara värda att redovisa.

De båda gårdarna har säkerligen från början varit en, men som långt tillbaka i tiden blivit delad, troligen vid arvsskifte el dyl. Vi ger redan nu gårdarna namnen Björkäng och Kåstagården, för att lättare hålla dem isär. Så går vi tillbaka till början av 1800-talet. Då ägdes Björkäng av John Persson f 20/4 1772 och hans hustru Sissa Persdotter f 26/7 1777. Deras barn var Per f 10/1 1804, Paul f 31/3 1806, Sven f 10/2 1808, Jeppa f 2/10 1810, Nils f 24/6 1816. Den 14/2 1828 avlider John Persson, men Sissa kan med hjälp av sina söner driva gården vidare. Näst äldste sonen Paul övertar gården 1839. Fortsättningen har vi behandlat i föregående artiklar om Björkäng.

Vi fortsätter med Kåstagården, även här från början av 1800-talet. Per Nilsson f 4/1 1779 var ende son till Nils Persson och hans hustru Lusse Larsdotter. Han övertar gården 1805. Per (1779) var ensamstående och drev gården med hjälp av drängar och pigor fram till början av 1820-talet då han ingick äktenskap med Karna Persdotter f 3/12 1798. Deras barn Nils f 16/6 1826 samt Bengta f 29/8 1830. Per Nilsson (1779) avled den 7/5 1832. Nu har vi alltså änkor på båda 9-gårdarna. Värst var det för Karna som blev ensam med två minderåriga barn. Det blev äldste sonen Per (1804) på Björkäng som kom till undsättning. Tydligt skötte han sig till belåtenhet, för den 31/12 1833 ingår han äktenskap med Karna (1798). Dessförinnan har bouppteckning hållits efter Per Nilsson och barnen Nils och Bengta har fått sin del av arvet samt dessutom fått var sin förmyndare. Nils ärver 2/3 och Bengta 1/3. Änkan Karna ärver tydligen inte, men hon och hennes make fortsätter att driva gården tills Nils (1826) blir vuxen och kan ta över. Fler barn kommer till världen i nya äktenskapet: den 22/6 1835 föds tvillingarna Per och Ingar, men Per avled redan året efter den 13/3. Ytterligare en dotter föds den 3/10 1839.

När den ödesdigra branden ödelade båda gårdarna 1841 drevs de alltså av två bröder. 1853 övertar Nils Persson (1826) Kåstagården som då var flyttad och uppbyggd på sin nya plats. Han ingår äktenskap med Hanna Jönsdotter född i

Djurröd den 17/11 1834. Dessförinnan har han köpt system Bengtas (1830) arvsandel i gården. Bengta har flyttat till Venestad 29 där hon gift sig med Nils Persson f 1/11 1822.

Nils o Hanna på Kåstagården fick fem barn, men två av dessa dog i unga år. Äldst var Per f 30/4 1858. När Nils Persson (1826) avled den 14/5 1890 blev äldste sonen Per ägare till Kåstagården. Hanna (1834) skrivs nu som undantagsänka och bor kvar på gården. Den 28/12 1894 ingår Per (1858) äktenskap med Bengta Larsdotter från Nosaby. Hon var född 30/9 1868. De får fem barn: Nils Oskar 11/10 1895, Alfred Martin 1898, Jöns Hilding 1900, Anna Linea 1903, Gustav Evert 1908. Den 22/3 1912 avled undantagsänkan Hanna (1834) av ålderdomssvagheter. Per blev änkeman den 28/10 1915 då hustrun Bengta (1868) avled av en hjärtåkomma.

Vi kan väl avrunda med att Per Nilsson (1858) levde till 1933 — därefter drevs gården som sterbhus ett antal år.

Mycket av detta material har vi hämtat i GHH-årsbok från 2003 sid 77 där Gurli Nieminen har redovisat utdrag ur gamla handlingar från Kåstagården. Vi har kompletterat med personer och årtal som vi hämtat ur kyrkans arkiv. Se även Boken om Wenestad sid 135-136.

Thimans i Tollarp.

VENESTADGALLERIET

Venestads bygata
291 92 Kristianstad
044 23 90 16
076 118 90 16

Ursula Härdelin-Karlstedt

Venestads Galleriet har öppnet under Påskens Konstrunda 2010 och visar många nya tavlor av Ursula Härdelin-Karlstedt

Bränneriet - på 50-talet.

Gustav Sandberg arbetade som Paretvättare i bränneriet, hans uppgift var att han tog mot potatisen när bönderna hade sin leveransdag, potatisen tippades ned i en harpa som skilde ifrån jorden, vidare till ett långsmalt kar med vatten och en skruv som snurrade runt, vidare med elevator upp för att sen fylla koken.

Per i Klårröd hade leveransdag, han kom med häst och vagn, när han tippat av potatisen sa Gustav till honom: Töm harpan, kom sen upp. Harpan tömdes på jord med jämna mellanrum, det fanns väl en turordning på det, man bjöd kaffe med starkt på den som hade tömt.

Gustav slog upp kaffe, öppnade skåpet, tog en flaska och hällde i koppen, Per sa skål, satte koppen till munnen tog stor klunk. Rund i ansiktet var han innan, men det blev ännu mer, han rusade mot dörren och spottade ut det Gustav åndrade, han tog flaskan och luktade på den. Han förstod nu varför, det var ren finkel, någon hade bytt ut flaskan. Det var nog den enda gången Per hade varit i bränneriet utan att ha fått en kaffegök i sig.

Gustav gick ner i bränneriet, han såg Gösta Jönsson som stod bak ångmaskinen och småskrattade. Var det han som bytt flaskan? Ingen vet! De fick aldrig reda på vem.

Lars Sandberg

Smeknamn & Lokala uttryck II

Aunaförträden - andnöd/andfådd

Balglo - stirrar

Bala bönor – rensar bönor

Blarr – snörnos eller likmnande

Ble sedanes – fastnat/körtfast

Bå - bud

Bööst – väderleken är närapå odräglig, regn, blåst, dimma, molnigt nästan som på natten.

Dajn - ta bort, komma bort

Fjönt – dum

Flött - fästing

Förvånne – oframkomlighet orsakat av snödrev

Gack – gå

Lomm - lamm

Lomma - ficka

Lommade – gick iväg

Långfingrad - tjuvaktig

Löslivad - diarré

Majtar - orkar

Pirum - uppspelt/lite tokig

Påustrågen - berusad

Slöjt - väderleksförhållande som t.ex.

kvavt/fuktigt innan regn

Stryger pau - tilltagande väderleksförhållande

Snyfåg – snödrev

Sullten – hungrig

Trajnt - trångt

Tåskeluda -förvaringslokal för föreningsägd stationärt tröskverk

Väraspänd - gasutveckling i magen

Ånka - ångra

Om man slog sig ihop/gick samman med någon, hette det att man - **slo se i lav**

Hobbaddee flytta dig eller, släpp fram mig heter på venestads dialekt

Haur på lav hå du vad - vad har du varit påminner on danskans **va laver du i da.**

I da ha vi sjölnad rausabås - I dag har vi eldat halm (användes som isoleringsmaterial mot kyla vid vinterförvaring av potatis) detta eldades ofta upp för att inte fastna i redskapen som t.e.x. plog eller harv.

Svordomar/kraftuttryck på Venesta dialekt

Jämoren	svordom	Johan Svensson
Venestad		
Jevvoren	”	”
Min sjök	svordom	Folke & Gösta Jönsson
Norra Ryd		
Söringen	kraftuttryck	Åke Svensson Körning
Fatingen	kraftuttryck	Jöns Svensson Venestad
Jäsingen	kraftuttryck	Evert Jönsson Venestad
Dråkeren	kraftuttryck	Tyra Jönsson Venestad
		Sven O Svensson

Punktering

Otto hade punktering på cykeln han kommer in till smen, frågar om han kan laga punkteringen.

Ja! sa smen med en barskt röst, du kan själv laga det, där är grejor i skåpet och "Päremåjl i burken" = (potatismjöl)

Otto som var en gladlynt herre ville skämta med smen, tog en skål och rörde ner potatismjöl och vatten till en välling.

Smen kom in för att hämta verktyg, när han fick se vad Otto håller på med, skriker han högt:

-:Hur fan lagar du en punktering, har du aldrig satt en lapp på slang förut?

Jo, sa Otto, men aldrig med Päremåjl!

(Potatismjöl använde man till att strö på slangen innan man satte på den mellan däck och fälg.)

Lars Sandberg